

Porabje

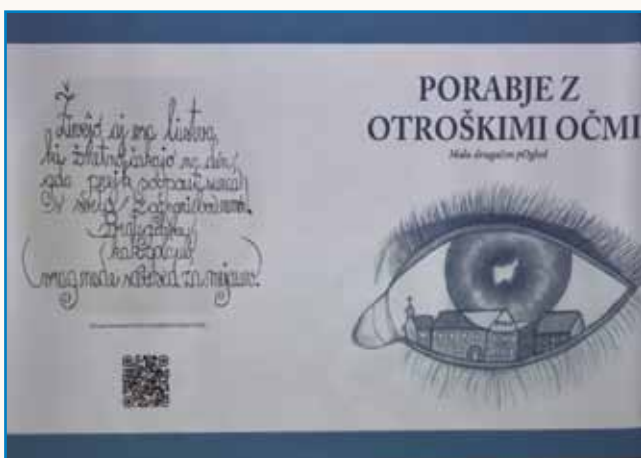
TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 26. maja 2022 - Leto XXXII, št. 21

stran 2

FLAJSNE KAK FČELICE

Predstavitve publikacije *Porabje z otroškimi očmi*
stran 3

Tak pomalek
stran 8

»Te je trbelo gazdovati«
stran 10

FLAJSNE KAK FČELICE

S tejm naslovom sta Slovenska zveza pa Razvojna agencija Slovenska krajina organizirali program ob svetovnom

Malčki s svojimi vzgojiteljicami so pripravili kratek program o sprtoletji, cvetlicaj, na konci so pa zaspejvali refren

Ministrica Helena Jaklitsch med porabskimi malčki

dnevi fčel, steri je vsakšo leto 20. majuša.

Program je bijo na Slovenski vzorčni kmetiji na Gorenjem Seniki 18. majuša. Na te den je trno živahno bilau na kmetiji, vej je pa bilau tam puno mali mlajšov. Prišli so malčki pa njine vzgojiteljice z gorenjeseničkoga pa sakalovskega vrta, za stere je gvüšno velko doživetje bilau, ka so nji na kmetijo pripelali s traktorom. Goste, med njimi ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu *Heleno Jaklitsch*, generalno konzulko v Monoštru *Metko Lajnšček*, svetovalko in asistentko za porabsko slovensko šolstvo *Valentino Novak*, ravnateljico seničke šaule *Ildiko Dončec Treiber* in novo učiteljico asistentko *Barbaro Horvat*, je pozdravila predsednica Slovenske zveze *Andrea Kovács*, stera je potejn rejč prejkdala ministrici. Ministrica Helena Jaklitsch se je počučnila med mlajše, steri so odgovardjali na ništrna njena pitanja o fčelaj in medü, na ništrna nej, ka so je nej razmeli. Ministrica njim je raztomačila, kakšna

Porabska čebelarka Anči Šamu

völka stvar je, ka fčelice majo svoj svetovni den, steroga je predlagala Slovenija.

gazdijo, gde je vsigdar dosti dela, telko »mali delavcov« pa proso mlajše, naj pomagajo

posaditi rauže, stere do potistim davale cvetlični praj fčelam, ka do ga vküperbrale in z njega napravile med. Mlajši so z veseljom pomagali saditi odraslim pa so rauže en, dva, tri, bile že v zemli. Vüpajmo, ka do lepau rasle pa nedo samo lejpe, liki hasek tō prinesejo. Mlajšom je potistim o fčelaj pripovejda domačinka *Anči Šamu*, stera na kmetiji, gde majo čebelnjak tō, skrbi za fčele. Njiva z možaum se doma tō spravkata s fčelami, kak je ministrici pravla, majo doma petdeset družin. Dapa če so mlajši bili že na kmetiji, so si poglednili dru-

Pri sajenju medovitih cvetic

pesmi Čebelar. Potejm je rejč prejkvzejo direktor Razvojne agencije *Tomaž Kovács*, steri se je veseliu, ka je prišlo na

ge živali tō, malo pobaužali zavce, z velikimi očami gledali dva velka bika pa enga malo-ga bikeca, kravam pa samo mahali, vej so se pa pasle na travniki. Čüli so tau tō, ka na travnike z raužami zatok trbej skrb meti, ka so taši travniki paše za fčele.

V klejti gazdije je mlajše potejm čakalo sladko presenečenje (meglepetés), na mizaj so bili mafini, napravleni kak fčelice, pauleg še djagode pa domanji sok.

Na konci programa se je predsednica *Andrea Kovács* v ime ni vsej slovenski organizacij v Porabji zahvalila ministrici *Heleni Jaklitsch* za sodelovanje in za njeno skrb za Slovence ob Rabi.

M. Sukič

Kejpi: *Silva Eöry* in *Ana Šket*

Seja Zveze državnih narodnostnih samouprav

Zveza državnih narodnostnih samouprav je zasedala 18. maja v Budimpešti na sedežu Državne samouprave Nemcev na Madžarskem. Predsedniki državnih samouprav in prisotni člani Odbora za narodnosti Parlamenta so prisluhnili dvema poročiloma. Namestnica varuha za človekove pravice, odgovorna za varovanje pravic narodnosti na Madžarskem, *dr. Erzsébet Sándor Szalay*, je poročala o primerih in izkušnjah v zadnjem obdobju, generalni direktor Duna-tv *István Pálffy-Orbán* je govoril o položaju narodnostnih oddaj na javni televiziji. Govora je bilo tudi o izkušnjah narodnosti na spomladanskih parlamentarnih volitvah, člani sveta so sprejeli tudi poročilo o delu in finančnem gospodarjenju zveze v letu 2021.

F. Sütő

ZSOLTU SEMJÉNU PRISLUHNILI TUDI ČLANI ODBORA ZA NARODNOSTI

Kandidat za podpredsednika vlade *Zsolt Semjén* (na sredini), državni sekretar za narodnostne in cerkvene zadeve *Miklós Soltész* (desno) in vodja glavnega oddelka za narodnostne in cerkvene zadeve *Richard Tircsi*

18. maja so Zsoltu Semjénu prisluhnili tudi člani Odbora za narodnosti Parlamenta. Zsolt Semjén je kandidat za podpredsednika vlade za splošne zadeve, ki bo odgovoren za nacionalno politiko, za narodnostno in cerkveno politiko ter za cerkveno diplomacijo.

FS

Malo drugačen pogled

Predstavitev publikacije Porabje z otroškimi očmi

V ponedeljek, 16. maja 2022, je v konferenčni dvorani Državne slovenske samouprave na Gornjem Seniku potekala predstavitev publikacije *Porab-*

kim delavkam iz Slovenije; še posebej Valentini Novak, vzgojiteljicam in učiteljicam, predvsem pa otrokom, ki so pisali in soustvarjali publikacijo. Upa,

rabna je publikacija v razredu, da najdejo ideje, kako publikacijo čim bolj vključiti pri urah slovenščine in spoznavanja slovenstva, kako s publikacijo čim bolj navdušiti učence oz. jih motivirati za rabo porabščine. Na pogled drobna, ampak vsebinsko zelo bogata knjižica je sestavljena iz sedmih poglavij, ki se med seboj povezujejo in dopolnjujejo. Avtorji so se v naslovu poigrali s korenomo besede *-gled-*: pogled, gledati, ogledati si. Izjemno domiselna risba na naslovnici (avtorica *Júlia Dejsics*, učenka 8. razreda Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča) nas povabi, da s pogledom v oko spoznamo Porabje. Na začetku publikacije so učiteljice in vzgojiteljice zapisale, kako one dojemajo Porabje, kako učijo slovenščino, s čim se ukvarjajo in kako vidijo porabski šolski prostor. Naslednje poglavje je bistveno in zelo pomembno. V njem najdemo zgodbo Kako je Bog Porabske Slovence ustvaril.

vetje. V poglavju Porabje in jaz najdemo spise učencev obeh dvojezičnih šol, seniške in števanovske, v katerih so pisali, kako oni doživljajo življenje

Dogodek se je zaključil s predavanjem z naslovom Prekmurščina in knjižna slovenščina v Porabju in Prekmurju. Profesor Hotimir Tivadar s Katedre

Sodelujoči na predstavitvi (z leve): Valentina Novak, Hotimir Tivadar, Sonja Novak Lukanović in Katarina Munda Hirnők

je z otroškimi očmi, *Malo drugačen pogled*. Publikacijo so skupaj z Inštitutom za narodnostna vprašanja ustvarjali učitelji in vzgojiteljice z učenci iz Dvojezične osnovne šole in vrtca Jožefa Košiča ter Dvojezične osnovne šole in vrtca Števanovci.

Zbrane je nagovoril predsednik Državne slovenske samouprave *Karel Holec*, ki je poudaril, da je vesel, da osnovnošolci poznajo in razumejo svojo identiteto; svojo dvojno identiteto. Med zbranimi so bili prisotni tudi generalna konzulka *Metka Lajnsček*, direktorica Inštituta za narodnostna vprašanja *dr. Sonja Novak Lukanović*, *dr. Hotimir Tivadar* z oddelka za slovenistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani, *dr. Katarina Hirnők Munda*, sodelavka Inštituta za narodnostna vprašanja, *Andrea Kovács*, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem, in *Valentina Novak*, učiteljica asistentka in pedagoška svetovalka.

Zbrane je nagovorila tudi Sonja Novak Lukanović z Inštituta za narodnostna vprašanja, ki je poudarila, da je izredno vesela, da je publikacija rezultat skupnega dela raziskovalcev, znanih in okolja, kjer slovenska narodna skupnost živi. Posebej se je zahvalila vsem pedagoš-

kim delavkam iz Slovenije; še posebej Valentini Novak, vzgojiteljicam in učiteljicam, predvsem pa otrokom, ki so pisali in soustvarjali publikacijo. Upa,

da bo publikacija motivacija za otroke, da jo bodo z veseljem pogledali, prebrali in spregovorili v slovenskem jeziku. Publikacijo so ustvarili učiteljice asistentki Valentina Novak in *Metoda Perger*, vzgojiteljici asistentki *Romana Trafela* in *Andreja Serdt Maučec*, ured-

Misljeni vzorec Kaj mi pomeni Porabje?

nici Sonja Novak Lukanović in Katarina Hirnők Munda ter učitelji in učenci iz Dvojezične osnovne šole in vrtca Jožefa Košiča Gornji Senik ter Dvojezične osnovne šole in vrtca Števanovci.

Valentina Novak, ena izmed sourednic, soavtoric in somentoric, nas je popeljala skozi svet, ki ga vidijo učenci, ko jim podamo besedo Porabje. Namen predstavitve publikacije je bil, da udeleženci vidijo, kako upo-

To poglavje ponuja učiteljem veliko možnosti, kako vključiti zgodbo v pouk in narediti pouk še bolj zanimiv in razgiban. V nadaljevanju najdemo kratek jezikovni vidik o porabščini in trijezični slovar, ki nam spet omogoča sodelovanje in medsebojno povezovanje med otroki, njihovimi starši, babicami in dedki. V publikaciji najdemo tudi spis, ki nas popelje po Porabju, QR-kode pa nam omogočajo še bolj bogato doži-

Del občinstva, v prvi vrsti soustvarjalke publikacije (z leve): učiteljica asistentka *Metoda Perger*, vzgojiteljici asistentki *Andreja Serdt Maučec* in *Romana Trafela*

v Porabju, kar kaže na dobro sodelovanje med generacijami. Glavni cilji avtorjev so bili, da predstavijo Porabje skozi oči učencev in da vzpodbudijo učence k razmišljanju, kje in kaj je Porabje. S tem delom so hoteli nagovoriti učence, da začnejo ustvarjati tudi zunaj šolskih klopi in začnejo razmišljati o porabščini; o jeziku, ki ga nekateri slišijo, nekateri pa sploh ne. Eden od ciljev je bil tudi, da vzpodbudijo medgeneracijsko jezikovno sodelovanje, kar lahko vidimo v več poglavjih. Učenci so prosili za pomoč svoje starše, dedke in babice, da so jim pomagali pri izražanju v porabščini. To sodelovanje je bilo zagotovo zabavno, predvsem pa povezovalno. Publikacija ne vsebuje le suhoparnih besedil, ampak pritegne bralce s QR-kodami, ki inovativno in moderno podkrepijo besede. QR-kode pa tudi omogočajo, da učenci vidijo, kje drugi učenci sodelujejo, kaj počnejo, ustvarjajo in jih na ta način pritegnejo, povabijo, da se tudi drugi opogumijo in sodelujejo pri nastajanju novih projektov. Publikacija se konča z mislijo »*Odpri oči. Pogledni! Ka vidiš?*« Odprto vprašanje, na katero si vsak sam odgovori. Vsak vidi drugače.

za slovenistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani nas je popeljal skozi kratko zgodovino Porabja in Prekmurja in nas povabil k razmisleku o jeziku, ki ga govorimo Prekmurci in Porabci. V predavanju se je dotaknil jezikovne in kulturne situacije v Prekmurju in Porabju nekoč in danes. Nekoč sta bili pokrajini eno, danes pa je drugače. Prekmurščina je ohranila svojo komunikacijsko zmožnost v neformalnem govornem položaju in se deloma uveljavlja kot pisni jezik. Porabščina pa je bila nekoč v zatonu, sedaj pa se počasi stanje izboljšuje. Vendar še vedno je »domanje rejči menje«, več pa knjižnega slovenskega govora. Publikacija in predavanje sta poudarila pomen porabščine in slovenskega knjižnega jezika. Naloga učiteljev in vzgojiteljev je, da s pomočjo te publikacije mlade čim bolj navdušimo, da se bodo z veseljem izražali in ustvarjali v »domanji rejči« in v slovenskem knjižnem jeziku. Publikacija nudi res veliko možnosti uporabe med poukom. Je dober motivacijski pripomoček, didaktično gradivo, prednost pa je tudi ta, da so zaradi QR-kod učenci ob branju publikacije bolj aktivni.

Barbara Horvat

PREKMURJE

Pomurski poslanci

V rami slovenske demokracije de po navom sedelo osem poslancov iz krajine ob Muri. Najstarejši med njimi, pa tudi z največ izkušnjami, je 66-letni član Nove Slovenije Jožef Horvat, steri je biu za poslanca izvoljeni že peto paut. Pauleg njega so bili v 90-članski Državni zbor izvoljeni ške: Janez Magyar, Damijan Zrim, Sara Žibrat, Vera Granfol, Tine Novak, Darko Krajnc in Ferenc Horváth. Lendavski župan, 53-letni Janez Magyar, steri je kandidero na listi Slovenske demokratske stranke (SDS), je biu prvo paut izvoljeni v parlament, tak kak tudi vsi štirdje kandidati liste Gibanje Svoboda, zmagovalke letošnjih volitev. Med njimi sta dve ženski, 58-letna leranca slovenščine pa domovinske in državljanske kulture in etike na OŠ Gornja Radgona Vera Granfol in 30-letna Ljutomerčanka Sara Žibrat, stera je študerala anglistiko in slovenistiko v Ljubljani. Po službi v mednarodni firmi je pred tremi lejtji prišla nazaj v domanji varaš in se je kak prevajalka pa ustvarjalka podala na samostojno paut. 34-letni Sobočanec, pravnik Tine Novak, je biu zaposleni na Razvojnem centru v Murski Soboti, gé je biu zaduženi za področje podjetništva, 47-letni Darko Krajnc, steri je biu sicer izvoljeni v volilnom okraji Pesnica (pauleg Maribora) pa je s Prekmurjom povezani tak poslovno kak zasebno, vej pa je od leta 2013 vodo medgeneracijski center Hiša Sadeži družbe Murska Sobota, z držino pa že deset let žive v kraji Pince-Marof, nej daleč vkraj od Lendave, odkejc je tudi narodnostni poslanec, 50-letni Ferenc Horváth. V parlament je biu izvoljeni ške Goričanec, 28-letni Damijan Zrim, občinski svetnik v Kuzmi, steri je biu asistent Tanje Fajon, predsednice Socialnih demokratov (SD), v Evropskom parlamentu.

Silva Eöry

»PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE 2022« JE PREJEL NAŠ KOLEGA DUŠAN MUKIČ

Dušan Mukič v družbi podpredsednika vlade Zsoltja Semjéna (na levi) in državnega podsekretarja Zoltána Fűrjesa

V Budimpešti je 20. maja potekala slovesna podelitev priznanj »Pro cultura minoritatum Hungariae 2022«. Gostitelj dogodka in glavni podeljevalec nagrad je bil podpredsednik vlade Zsolt Semjén, nagrade pa je prejelo 13 posameznikov ali manjšinskih združenj na Madžarskem.

Med Porabskimi Slovenci je letos priznanje dobil Dušan Mukič za svoje uredniško, prevajalsko in literarno delovanje ter vsestransko predstavljanje slovenske narodnostne skupnosti na Madžarskem. Dušan Mukič je med drugim urednik oddaje Slovenski utrinki na madžarski nacionalni televiziji in sodelavec našega časopisa Porabje, zbiralec slovenskih ljudskih pesmi in pevec ter instrumentalist skupine ljudskih pevk in pevcev Sombotelok spominčice v Sombotelu. (Več o njem v naslednji številki.)

FS

Foto: Gergely Botár

Festival bibliobusov v Murski Soboti

Slovensko ulico v Murski Soboti so v petek, 14. maja, preplavili bibliobusi iz Slovenije in tujine. Na ta dan sta namreč

Vrsta bibliobusov na Slovenski ulici

prispeva pomemben delež pri širjenju bralne kulture v našem lokalnem okolju. Da lahko opravlja svojo funkcijo,

gre zahvala ustanoviteljicam knjižnic, Mestni občini Murska Sobota in občini Beltinci, ter vsem ostalim desetim občinam sofinancerkam iz Uprave enote Murska Sobota,« je izpostavila direktorica. Omenjeni bibliobus je prvič zapeljal maja 1995, leta 2000 pa je kot prvi med slovenskimi prestopil državno mejo in od

potekala 21. strokovno posvetovanje potujočih knjižnic in festival bibliobusov v organizaciji Sekcije za potujoče knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS) ter Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota (PIŠK). Srečanje je nudilo priložnost, da bi si prebivalci Prekmurja v živo ogledali bibliobuse in pobljže spoznali način njihovega delovanja.

Dogodek so načrtovali že v letu 2020, ob 25-letnici potujočega knjižničarstva PIŠK Murska Sobota, vendar kot je ob otvoritvi festivala v svojem uvodnem nagovoru povedala direktorica knjižnice mag. Klavdija Šek Škafar, takrat so uresničitev programa preprečile epidemiološke razmere. Kljub temu so ob 25. jubileju takrat izdali zbornik »Soboška potujoča knjižnica« in izvedli literarni natečaj.

»Bibliobus murskosoboške knjižnice

takrat obiskuje tudi Slovence v Porabju. Zveza Slovencev na Madžarskem ima že dolgoletne dobre odnose in uspešno sodelovanje z murskosoboško knjižnico. Festivalskega programa se je udeležila tudi generalna konzulka RS v Monoštru Metka Lajnsček, dogodku pa sta prisostvovali še sekretarki Zveze Slovencev Biserka Bajzek in Nikoletta Vajda-Nagy. Zbrane sta nagovorila župan Murske Sobote Aleksander Jevšek in vodja predstavništva Evropske komisije v Sloveniji Jerneja Jug Jerše.

Oba sta poudarjala prijemljivost tiskane knjige, saj ima v primerjavi z elektronskimi napravami knjiga svojo dušo in vonj po tisku. Predsednica Zveze bibliotekarskih društev Slovenije Damjana Vovk je povedala, da danes v Sloveniji deluje 13 bibliobusov. »Potujoče knjižnice in bibliobusi

so tisti, ki skrbijo, da pridejo bralcu naproti, ob tem pa mu prihranijo čas in pot,« je dodala in povedala, da se v ta

Gostje in udeleženci festivala

namen uporabljajo tako kombiji, avtobusi kot tovornjaki. Sodelavce potujočih knjižnic je pozdravil predsednik Sekcije za potujoče knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije Matjaž Stibilj, ki je prav tako izpostavil pomembnost in poslanstvo bibliobusov. Podelil je tudi zahvale sodelavcem, ki so se upokojili oziroma prenehali z mandati.

Po uradni otvoritvi srečanja si je bilo mogoče ogledati bibliobuse iz raznih krajev Slovenije, med njimi po enega s Hrvaške in Madžarske (Knjižnica Győzőja Csorbe iz Pécsa).

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota je ob festivalu pripravila tudi razstavo na prostem z naslovom »Potujoče knjižnice, naše knjižnice«, ki je na Slovenski ulici v Murski Soboti na ogled od 4. do 31. maja.

Nikoletta Vajda-Nagy

Indašnje slovenske meštrije - 21.

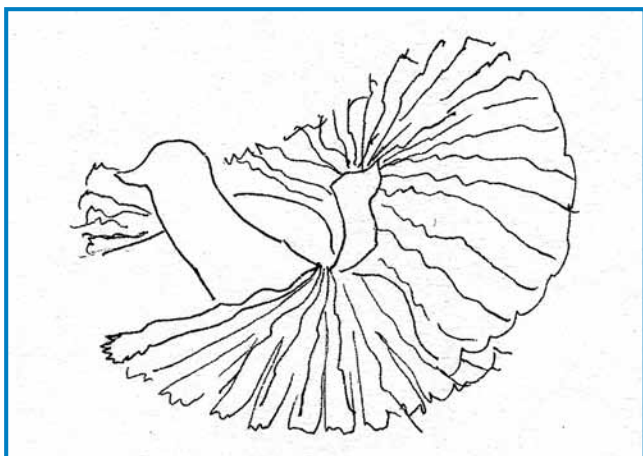
Menjše meštrije (3)

V preminauči pet mejsceaj ste leko spoznali, kak bogata je erba meštrij na Slovenskom. Na konci naše serije eške na kratko nutpokazemo tiste majstre, o šteraj smo eške nej pripovejdale, njino delo pa je inda svejta donk dosta znamenüvalo.

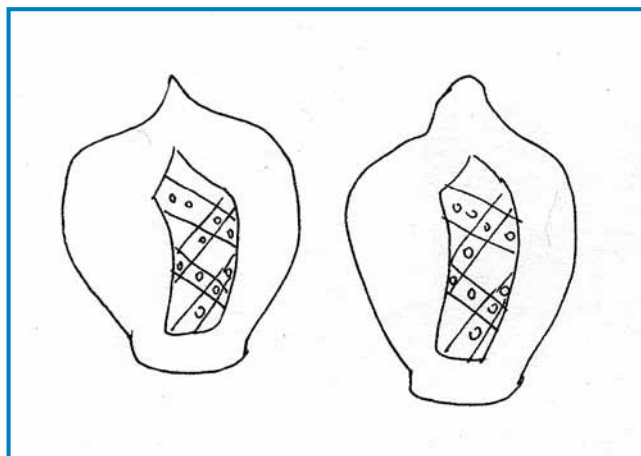
majstrov, šteri bi se samo s tejm spravlati, vej se je pa tau meštrij jo prej leko navčo vsakši vert ali ma je pomago saused. V gorenjskoj Poljanskoj in Selškoj dolini pa so se spravlati s *skrilarstvom*: streje so pokrivali s skrilami (pala). Té male deské so s

ednoga falata prožnoga (rugalmas) lesá, najbaukši majstri pa so znali napraviti pletene biče tö. Té so narédili tak, ka so edno leseno palco na drauvno razklali do štíla, te so pa té »vejke« spleli v gausto kito. Takši biči so bili trnok dobri, gda

bilau največ v primorski krajinaj Benečija, Goriška brda in Vipavska dolina. Tzv. »prinele« so tak rédili, ka so pobrali lejpe, cejle slive, je olüpali in je v peči »žveplali«. Po dvanajset vóraj so je odnesli vó na sunce, gde so ostale dva-tri dni. Potom toga

V slovenski alpski krajinaj so z lesa vózrezali drauvne golaubeke - nad stolom v iži so viseli kak »sveti Düha«

»Trniča« sta falajčka sira, šteriva mujs moreta biti dva - pastér je ednoga pri sebi držo, drügoga pa dau lübicí (če je vzela)

Kotlarge so delali s kufrom (réz), z njega so rédili kotle za küjanje na gniški, za sir (sajt) réditi ali za palinko küjati. Če rejsan so se s tejm spravlate veuke delavnice tö, je bilau dosta pavrov, šteri so doma tau delali. Največ takši domanji majstrov je bilau v 19. stoletji, kisnej je tau delo cejlak prejkvzela industrija. Kotlarge so bili erični eške po svoji svinjski kotlaj, škropilnicaj za vinograde, kotlaj za küjanje polente ali pranje gvanta, rédili pa so kadi za müjvanje ranč tak.

Pravijo, ka so med *zidarami* najbaukši bili Prekmurci. Gda je v našoj krajini na konci 19. stoletja že preveč lüstva živelo, so zidarski majstri ojdli delat inam na Slovensko in Avstrijo. Na drügom konci Slovenije, na Krasi in v Istriji, pa so iže zidali s kamla, zatok so na veuko držali *kamnoseke*. Uni so vósekli kamen, s šteroga so nej samo rame pa cerkve postavlati, liki so posaude za oli, kadi in drüge škéri s kamla ranč tak rédili. V primorski krajinaj so njino delo bili kameni stüdenci, dveri in žlejbi tö.

Indrik na Slovenskom so streje ramov *pokrivali s slamov*. Dugo cajta je nej bilau pravi

skrilastoga kamla zvekšoga tri mlajši, uni so v nji vrtali lüknje tö. Skrile so s kamnolomov (köfejtö) nosili v košaj na plečaj, meštija skrilarov pa je po prvoy svetovnoj bojni vómrla.

Inda svejta so pri vsakšom rami nücali vapno, toga so rédili *vapnenčarge*. Té majstri so tam leko delali, gde je bilau zavolé vapnastoga kamla. Vapno so küjali ali žgali, ništerni pa celau gasili. Potreba po tom materialu je nej samo pri zidaraj veuka bila, liki pri tisti majstraj tö, šteri so se z ledrom spravlati. Z vapnom so bejlili iže, v njem so konzervérali djajca. Rédili so ga v djamaj, štere so oprvim bile kak veuki koši, pleteni z leskovi in gabrovi palic. Od znautra so je nutspluskali z ilojcov, v té »vapnenice« so nalagali kamle in je žgali. Po takšom indašnjom so vapno rédili na Gorenjskom in Dolenjskom, depa kauli varaša Cerčno ranč tak. Sledik so že postavlati zidane vapnenice.

Kak vse drügo vapno je tö trbelo pelati, s tejm so se spravlati foringaške. Pavri so tö vsikdar bole nücali konje, štere so nutvpregli v kaula, plüg, brano ali sani. Za vse tau je biu potreben *bič*, s šterim so maro poganjali in vodili. Tau škér so rédili z

je lejs poseno, majstri pa so je dostakrat pofarbalí ali okinčali tö. S tauv meštrijov so se največ spravlati na primorskem Krasi, de so pa bili po svoji bičaj erični »suhorobarge« v dolenjskoj Ribnici ranč tak.

Inda svejta je lüstvo tö nej stelo, ka bi gesti na nikoy prišlo, zatok je nücalo led. *Ledarge* so vzimi sekali led v veški mlakaj, štere so dostakrat sami vóskopali. Po tistom so led pelali v veuke varaše, gde so ga odali in nika maloga zaslüžili. Dosta baukšo cejno je emo led v vraučí mejsceaj, zatok so ga ledarge spakivali v globke djame, tzv. »ledenice«. Od juniuša do augustuša so led z djam vódjemali vnoči, ga naložili na kaula, pokrili z listkem in vejkami. Potom toga so ga v varaše (z Dolenjskoga na priliko na Reko in v Trst) ranč tak vnoči odpelali. Kaula so vlejkli konji ali günci, na nji so spakivali več stau kil leda. Največ so ga odali mesarom in krčmarošom, šteri pa so od konca 19. stoletja že začnili küpvüvati prve električne hladilne aparate.

Papéri pripovejdajo, ka so v ništerni slovenski krajinaj že na začetki toga stoletja lüpali in sišili slive. S tauv meštrijov so se spravlati *slivarge*, šteri je

so z nji vópobrali goškice, te pa so je eške gnauk sišili.

Prva kak liki bi slobaud vzeli od indašnji slovenski meštrij, pripovejdajmo malo eške od dvej lejpi šeg. V vnaugi slovenski alpski krajinaj so s friškoga borovoga ali lipovoga lesá vózrezali ftiče z razprestrejtimi perauti, šteri so simbolizérali *sve-toga Düha* in so je obesili nad sto v največšoy sobi. Na Velikoy plamini nad gorenjskim Kamnikom pa so vózrezali male palce (tzv. »pisave«), s šterimi so druknivali minte v falajčke sira (tzv. »trniče«). Po staroy šegi so je pastérge dali v dar svojim lübicam geseni, gda se je končala paša.

Tak smo prišli na konec naše serije, v šteroy ste leko spoznali, ka so se inda svejta veški majstri v drügi slovenski krajinaj s skor takšim delom spravlati kak mi v našom Porabji. Vüvamo pa, ka smo vam leko nutpokazali en par takši meštrij tö, štere so bile cejlak ovaške od naši. Za konec ne pozabite, kak majo šegau v Sloveniji gücati: »Vaja dela mojstra!«

-dm-
ilustraciji:
Marija Kozar

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Tristransko sodelovanje

Narodni park Órség, raziskovalci pa kmetje so s sloganom Vküper za okolje meli srečanje prejšnji keden na direktoratu Narodnega parka Órség. Na sestanki se je taprajlo, ka kak v Evropski uniji tak pri nas na Madžarskom plus podpore dobijo tisti pavri, steri tak gazdüvajo pa držijo živino, ka skrb majo pa ne kvarijo okolje. Depa na žalost te podpore na Madžarskom malo pavrov prosi pa dobi. Raziskovalci s pavri pa s Narodnim parkom Órség zdaj na tejm delajo, aj tau potejm ovak baude, aj te podpore kak najbola vöponücejo. Zdjaj najprvin tau poglednejo, kakšni pogoji trbejo k tauma pa kak najprvin aj se te pogodbe podpišejo.

Direktor Narodnega parka Órség je tapravo, ka narodni park 44 gезero hektarov ma prejk, na toj površini je 44 vasi. Direktorat je vsigdar na tejm delo, aj kak najbola dobro leko sodeluje z lidami pa tej rezultati so gnesden že vidni. Tau se že gnesden vej, ka so obresti kak pavrom tak narodnomi parki isti. Tau se je tü taprajlo, ka tisti ogradi, steri so najbola zaščiteni, spadajo pod pavrsko lastništvo. Na sestanki sta dva pavra tö zraven bila, eden domanji, eden je iz Esztergoma prišo pa že trideset lejt gazdüva v narodnom parki. Oba sta na tejm pa probata tak gazdüvati, aj v naravi nišoga kvara ne napravita. Tau gvüšno, če bi dosta več pavrov bilau, steri bi krave držali pa njive delali, dosta lepšo pa zdravo okolje bi bilau. Nej bi vse zaraslo, nej bi trbelo mulčati, škropiti, ka fejest škaudi naravi pa s tejm nam lidam tö.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Golob vztraja, da bo vlada oblikovana do 3. junija

Poslanci SDS so v parlamentarni postopek vložili predlog za razpis posvetovalnega referenduma o predlogu sprememb zakona o vladi. V SDS namreč nasprotujejo večanju števila ministrstev. Stranke novonastajajoče koalicije (Gibanje Svoboda, SD in Levica) so predlagale spremembe zakona o vladi z namenom reorganizacije prihodnje vlade. Ta bo imela 19 ministrstev in en vladni urad, kar so tri ministrstva več kot v mandatu dosedanje vlade. Predlogu zakona o vladi sicer nasprotujejo tudi v NSi, a predloga za razpis posvetovalnega referenduma niso podpisali, saj menijo, da je organiziranje delovanja vlade stvar vsakokratne koalicije. Na predlog razpisa posvetovalnega referenduma se je odzval prihodnji mandatar Robert Golob: »Konstruktivna opozicija je videti tako, da skuša prepričati kateri koli korak.« Dejal je, da opoziciji ne bo uspelo, da bi zaustavila formiranje nove koalicijske vlade: »Šli bomo po nekoliko drugačni poti, vendar enako hitro. Formiranje ostaja za 3. junij.« Golob je napovedal, da bodo ministrski kandidati, ki so po veljavnem razrezu ostali brez resorja, na obstoječih ministrstvih prevzeli vlogo državnih sekretarjev, vlada pa bo začasno delovala po trenutno veljavnem razrezu: ministrstvo za delo bo začasno vodil Luka Mesec, za infrastrukturo Bojan Kumer in izobraževanje Igor Papič. Oblikovanje vlade, kot so si jo zamislili, Golob pričakuje v roku 45 dni, saj lahko Državni zbor o predlogu za referendum odloča šele po 30 dneh. Šele po zavrnitvi predloga za referendum je namreč mogoče glasovanje o predlogu zakona. Sicer pa so na izredni seji potrdili mandat evropskemu poslancu Matjažu Nemcu, ki bo na tej funkciji nasledil predsednico SD Tanjo Fajon. Tej je namreč z izvolitvijo v Državni zbor funkcija v Evropskem parlamentu prenehala, saj funkciji nista združljivi.

»Umetniki nam pomagajo priti na zemljevid slovenstva«

V naši prejšnji številki ste lahko prebrali, da so 12. maja v razstavnem prostoru Slovenskega doma odprli razstavo 19. Monoštrske mednarodne likovne kolonije. Kako so potekale priprave na umetniško sobivanje v avgustu 2020 in kakšna so bila tveganja po komaj preminulem

Andrea Kovács

prvem valu pandemije koronavirusa, smo vprašali predstavnike treh soorganizatorok.

- *Gospa Andrea Kovács, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem, spomladi 2020 še nismo mogli vedeti, da smo preživeli šele prvi val epidemije. Zakaj ste se vendarle odločili, da priredite mednarodno likovno kolonijo?*

»Zaradi tega, ker predstavlja neko tradicijo, pri kateri moramo biti pozorni, da v njej ne bi nastali premori. Ne vemo namreč, kako jo lahko v takem primeru ponovno obudimo. Naš vztrajni strokovni vodja Feri Gerič je vse storil za to, da bi kljub vsemu povabili umetnike. Odločili pa smo se, da bomo tokrat gostili samo umetnike iz Slovenije in z Madžarske, da bi se res držali vseh pravil, ki so bila takrat v veljavi. Otvoritve razstav prirejamo ponavadi novembra, v letu 2020 pa nam pandemija tega ni omogočila. Tudi naslednje pomladi podobnih dogodkov še niso dovoljevali. Vseeno smo umetnine prikazali preko spleta, vendar to ni bilo to. Takrat smo si obljubili,

da ko bomo imeli že možnost, bomo postavili pravo razstavo, da bi s tem ugodili tako umetnikom kot tudi ljubiteljem umetnosti.«

- *Kaj vsakokratne mednarodne likovne kolonije pomenijo za Porabje? Nekoč ste mi dejali, da so umetniki »naši ambasadorji v svetu«.*

»Prav s pomočjo umetnikov se naša pokrajina ovekoveči tudi na platnu in v skulpturah. Večinoma gostimo akademske slikarje in kiparje, ki potujejo in razstavljajo širom po svetu. Vsak od njih v svojem katalogu navaja, kje vse je razstavljal, za nas pa je pozitivno, če je razvidno, da je ustvarjal tudi v Monoštru na Madžarskem. To je nekaj, kar nam pomaga pri tem, da pridemo na zemljevid, na zemljevid slovenstva.

Trenutno delamo na tem, da bi pripravili izbor iz stvaritev vseh dvajsetih likovnih kolonij. Nastala naj bi samostojna razstava s katalogom, in sicer na začetku avgusta, v času letošnje likovne kolonije. Pomagal nam bo gospod Gerič, in če nam bo

Atilla Písnjak

uspelo, bomo s to razstavo že gostovali v Gorici in tudi drugje po Sloveniji.«

- *Gospod Atilla Písnjak, kustos Galerije-Muzeja Lendava, ali so se na stvaritvah predlanske likovne kolonije odražali*

vtisi iz karantenskih časov?

»Nekateri umetniki so se odzvali na pandemijo, drugi tega spet niso storili. To je zmeraj odvisno od posameznega ustvarjalca, ali reagira na svet, ki ga obdaja, ali pa se ukvarja sam s seboj, torej s svetom, ki je v njem. Po drugi strani je zelo

Gábor Huszár

zanimivo, da je bila umetnost tista, ki nam je bila v zadnjih dveh letih v pomoč. V času, ko smo se zadrževali doma, ko se nismo mogli družiti, so nam ostale knjige, filmi, nadaljevanke, ali recimo slike in fotografije s spleta. Vse to nam je najbrž pomagalo, da smo uspešno preživeli to težko obdobje. In zato gre zahvala tudi organizatorjem, da so v teh težkih časih bili pripravljeni prirediti likovno kolonijo.«

- *Ali se je ohranila vrhunska raven kolonije kljub temu, da so bili umetniki vabljani le iz Slovenije in z Madžarske?*

»Zelo težko je govoriti o nacionalnosti same likovne ustvarjalnosti. Obstajajo sicer umetniki in dela, ki odražajo neko narodno pripadnost, denimo neko zgodovinsko dogajanje. Večinoma pa ustvarjalci uporabljajo univerzalen jezik, zato lahko v predlanskih delih kljub temu, da so jih ustvarili samo slovenski in madžarski umetniki, vidimo vrhunske

stvaritve. Gre pa omeniti, da smo leta 2020 postali bogatejši za novo tehniko: odlivanje malih plastik v bron. Trije umetniki, ki so tukaj ustvarjali v mavcu, so svoja dela naknadno odlili na lendavski likovni koloniji. Tako je postala monoštrska zbirka še pestrejša.«

- *Gospod Gábor Huszár, župan mesta Monošter, kako ste se tiste pomladi pripravljali na likovno kolonijo? Je bilo srečanje postavljeno pod vprašaj?*

»Najprej bi se rad zahvalil Jožetu Hirnoku, Andrei Kovács in Feriju Geriču, da smo likovno kolonijo uspeli prirediti tudi v letu 2020. Ogromno smo se dogovarjali, vse od maja je organizacija dogodka nekako visela v zraku. Šele na koncu junija smo se poenotili: naše tradicije nek virus ne sme prekiniti, zato bomo tvegali in priredili kolonijo. Sprejeli pa smo tudi omejitve zase, da pač ne bomo vabili umetnikov od daleč, ostali bomo pri slovenskih in madžarskih ustvarjalcih. Hvala Bogu, smo se pravilno odločili, saj se je kolonija izvedla brez okužb ali bolezni. Na tokratni razstavi pa so na ogled čudovite umetnine.«

- *Kaj pomenijo mednarodne likovne kolonije za mesto Monošter? Kakšen je vaš pogled v bodočnost?*

»Eno od glavnih sporočil teh kolonij je, da se naše mesto z nekakšno mecenaturo zaveže k negovanju kulture. S ponosom izjavljam, da so mednarodne likovne kolonije pri teh naših prizadevanjih na častnem mestu. Dvajset let v življenju neke prireditve pa pomeni, da je šele v otroški dobi. Tam nekje pri tridesetih-štiridesetih bo dosegla polno odraslost, nato pa bodo morali tradicijo nadaljevati zanamci. Ne smemo prekiniti tega izročila tukaj v Monoštru.«

-dm-
foto: Silva Eöry

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

Okenske in balkonske zasaditve

BARVA LETA 2022 JE VIJOLIČASTO MODRA

Konec meseca aprila in v maju se z veliko strastjo in željo lotevamo dodatnega okrasja naših balkonov ali okenskih korit. Izbiramo najrazličnejše nove ali že tradicionalne cvetoče, zelene ali pisane rastline.

Pri nabavi cvetja za zasaditev moramo vedeti: koliko

Možnosti in ponudbe rastlin je veliko in tudi dilem. Vsekakor je dobro, da obiščemo vrtnarijo, kjer nam vedo povedati strokovno, da ne bomo razočarani nad kupljenimi rastlinami.

MODRA BARVA - pravijo da barva leta odraža dogajanje v naši globalni kulturi, ki jo

mi cvetovi. Lepo se poda med bršljanke, kot dodatek in ni agresivna rastlina.

LOBELIJA - je počasi rastoča tako za obešenke kot za korita ali gredice. Drobnji zvončasti cvetovi se odpirajo vse poletje do jeseni. Je skromna rastlina. Pomembno je, da se ne sme nikoli presušiti.

lahko do 1 meter dolžine. Na poganjkah se v obliki klasa postopoma odpirajo cvetovi 2,5 cm veliki. Je odporna rastlina na dež in veter in primerna za močno sonce.

BAKOPA - ima kroglasto kompaktno rast, cveti vse poletje in je dokaj nezahtevna rastlina. Najpogosteje jo

Lobelija

Modri čudež

Sreptokarpus

časa smo voljni posvetiti tem rastlinam. Izbrati moramo pravo rastlinje z upoštevanjem sončne ali senčne lege. Pri veliki ponudbi substratov moramo izbrati substrat z zadostno količino glinastih delcev, ki omogočajo večjo kapaciteto za zadrževanje

ljudje iščejo in želijo kot pomembno obliko komunikacije in način izražanja.

Naj vas spomnim na nekaj modrih rastlin:

PETUNIJA - modre barve cvetijo vse do jeseni in prenašajo vročino.

ANAGALIS - ki je pred leti zbudila največ zanimanja prav zaradi modre barve cvetov. Sprva raste bolj počasi, pozneje pa razvije množico nasičeno modrih cvetov z izrazito modrimi prašniki. Cvetovi se proti večeru zapirajo. Cveti do pozne jeseni v skupini s svetlim

STREPTOKARPUS - sencoljubna rastlina, ki ne prenaša nizkih temperatur, je pa lepa v kombinaciji s tradeskancijo, pijavčnico in begonijo.

TORENIJA - ne prenese temperature pod 5 °C, cveti vse poletje in je kompaktne rasti. Je za sončna in polsenčna

rastišča. Zelo dobro se ujema z gomoljno begonijo, fuksijo in vodenko. Je zdrava rastlina, ki nima boleznih in škodljivcev.

VERBENA - SPORIŠ - vijoličasta sorta intenzivno diši. Verbene ljubijo sonce. V kombinaciji z drugimi rastlinami jih sadimo v viseče košare, cvetlična korita, plitve in globlje skledje. Zelo je primerna tudi za sajenje na grobove. Moramo pa jih redno dognojovati in obilno zalivati.

MODRI ČUDEŽ - je bujne rasti, zato potrebuje tudi veliko hranilnih snovi, saj doseže

sadimo v košare in obešenke. Slabo prenaša kratkotrajno sušo substrata, zato tudi slabše cveti.

Modro je posaditi modro v kombinaciji s primernimi svetlimi rastlinami in z enakimi zahtevami.

Verbena - sporiš

MORDA NISTE VEDELI ...

Modri čudež kljub svoji bujnosti ne preraste drugih rastlin.

Besedilo: Olga Varga
Fotografije: svetovni splet

... DO MADŽARSKE

Po novem bo na Madžarskem 11 ministrstev

Parlament je prejšnji torek sprejel zakon, na podlagi katerega bo peta Orbánova vlada sestavljena iz enajstih ministrstev, ki bodo naslednja: agrarno, notranje, obrambno, zunanje, pravosodno, finančno, ministrstvo za gradnjo in investicije, ministrstvo za kulturo in inovacijo, ministrstvo za industrijo in tehnologijo. Razen tega bo kot ministrstvo deloval tudi Kabinet premierja, ki ga kot minister vodi Porabec Antal Rogán. V vladi bodo tudi trije ministri brez listnice.

Vodja poslanskega kluba stranke FIDESZ Máté Kocsis je izpostavil, da nova struktura ministrstev odgovarja zahtevam volivcev in interesom madžarskega naroda ter je primerna za premagovanje izzivov, ki so pred državo zaradi sprememb v svetu.

Opozicija je v obravnavi zakona očitala, da ni samostojnega šolskega, zdravstvenega in okoljskega ministrstva. Parlament je Viktorja Orbána že petič izvolil za premierja.

Referenduma ne bo

Ustavno sodišče je ocenilo, da sta obe vprašanji predlaganega referenduma protiuslavni, zato o njiju ne bo referenduma. Vprašanji je vložil župan Budimpešte Gergely Karácsony, združena opozicija je še pred volitvami zbrala zadosti podpisov, da sta prišli pred najvišje organe. Prvo vprašanje je bilo povezano z novim kampusom kitajske univerze Fudan v Budimpešti in univerzitetnim mestom, ki naj bi se zgradilo ob kampusu. Ustavno sodišče je ugotovilo, da v tem primeru gre za mednarodno pogodbo, o kateri se - po osnovnem zakonu ali ustavi - ne sme razpisati referenduma. Drugo vprašanje se je nanašalo na podaljšanje podpore za brezposelne ob iskanju nove zaposlitve s treh na devet mesecev. Po mnenju ustavnega sodišča v tem primeru gre za vprašanje, ki ima posledično vpliv na državni proračun in tudi v zvezi s proračunskimi vprašanji se ne sme razpisati referenduma.

Anagalis

hranil in vode. Dobra zemlja za zasaditev balkonskih in okenskih korit ima v svoji mešanici fine in srednje frakcije rahlo predelanih belih šot in črne šote z dodatkom lesnih vlaken, glin, perlita in startnega gnojila.

cvetjem. Anagalis je nagnjen k tvorbi semena, zato moramo odcvetele poganjke sproti odstranjevati.

VIŠEČI SLAK - rastlina je zanimiva zaradi dolgih prevešajočih poganjkov, ki so obloženi z okroglimi nebesno modri-

TAK POMALEK

Pajčina Kristina, po možej Kern, na Verici živejo z možaum pa s hčerdjauv v ednom lejpom malom rami, steroga so od starišov erbali. Nej sem se zgučo z njimi, ka je gorpoiščem, pa itak sem veliko srečo

je revolucija bila, drügi so ostali doma po rosagi, zvekšoga v Budimpešti.«

- *Vi ste nej steli oditi z rosaga?*

»Name je tó zvala, depa dja sem nej stajla titi. Človek nej

je samo edna iža bila, kak vas je telko mesto melo?

»Da smo še fejst mali bili, te je bilau tak, ka vsi smo doma bili, sledkar kak smo gorarasli, tak eden za drüгим so šli kraj od rama delat, edni v Varaš, drügi v Pešt.«

- *Ka so delali stariške?*

»Stariške so doma bili, zato ka smo dosta grünta delali, krave smo meli, svinjne, vse smo doma pripauvali. Zdaj že tak nika ne delamo, vse smo tanjali, divjačina vse nanikoj deje, pa ovak tó, sto bi delo. Mamo veliko gauštjo pa še etak dosta pride, zato ka vse delo plačati moram, müva že ne ladava. Prvin sem krave mejla pa vse sem domau zvozila z njimi, dostakrat sem sama üšla v gauštjo, naklala sem pa sem pelala domau. Taše čedne krave sem mejla, ka tak lopau so šle kak konj. Gda sem v šaulo odla, vsigdar sem krave mogla pasti, drügi mlajši so se špilali, dja sem pa pri kravaj stala.«

- *Te je vam baukše bilau, gda ste v šauli bili, zato ka te čas je nej trbelo pasti.*

»Nej, vraga nej, gda je vrauč bilau, zavolo obadov smo je že v petoj vöri vögnali na pašo.«

- *Gda ste šaulo vözopodli, te ste kama šli delat?*

»Nikan nej, doma sem pomagala starišom na grünti, zato ka drügi so vse z daumi odišli. Dja sem se doma mantrala pa še gnesden je tau tak.«

- *Gda ste se oženili te ste dobili pomauč, moški prišo k rami, nej?*

»Velka pomauč bejla tau za nas, dosta vse smo pripauvali, vejš, kelko kromčov pa

Kristinina tetica se je zdavala v Bethlehemi v Meriki

vejm, sto vse nej.«

- *Vi že tó dosta tihincov mate?*

»Jaj, ranč ne guči, depa tej so že nej taši, kak smo mi, domanji. Zavolo televizije smo kabel steli potegniti, depa saused, steri je iz Kecskeméta, nej dopüsto, ka bi na njegvi grünt postavili sojau, prvin je tašo nej bilau.«

- *Mate eden sploy stari zdavanski kejp, vejte, ka gde so tauga redli pa koga so slikali?*

»Tau je zdavanski kejp od moje tetice, gda so se v Meriki ženili. V Betlehem so šli delat, depa nikdar so več nej nazaj domau prišli, 102 leti stari so bili, gda so mrli.«

- *Vaš zdavanski kejp je tó napreprišo.*

»Tau je doma pred našim ramom dolavzeto, gda smo gostüvanje meli. Dva dni je trpalo, sploy dobro je bilau, še na drügi den je niške nej sto domau titi. Domanje muzikante smo meli, Šulič je na gosli igro, Bak na trompejti, Vendi Talabér pa na harmoniki. Na žalost moja mati je tau nej zadobila, zato ka ona je leta 1963 mrla, dja sem se pa leta 1965 ženila.«

- *Sto je emo rojstni den, gda ste vi pa mauž s tortov dolavzeti?*

»Obadva, zato ka ranč tisto leto sva se naraudila, samo en mejscec razlika je med nama.«

- *Ka zdaj delate, gda ste že v penziji pa cejli den ste samo doma?*

»Tak pomalek se tamantrava, delo vsigdar dje, kaulak rama, znautra v rama, dvor sem že dvakrat dolapokausila. Malo penzije mava, dja samo za možaum dobim, hči, ona je pa invalid. Depa itak tau pravim, najvejšo je tau, ka smo vküper, vej pa v največ družinaj že eden fali, ali mauž ali žena.«

(Kejp na 1. strani: Pred domanjov ižov.)
Karči Holec

Kristina z možaum, hčerko pa hišnim ljubljenčkom

emo, vsikši je doma bejo. Gda sem prejk dvorišča üšo, pes je tak veselo skako kauli mene, kak če bi me čako. Kristina so vanej na folaši črejlve pucali, ranč z njive so prišli. Dekla vanej na stumbi stala, gazda pa v künji na postali so počivali. Vse tak bilau, kak mora biti kaulak podneva, edni na obed dejo, drügi pa že počivajo. Brž še prvin, kak bi kaulak stola seli, sem proso vertinjo, aj mi malo parpovejdajo od svoje družine.

- *Kristina, vas je kelko bilau tü doma v taum rami?*

»Nas mlajšov je sedem bilau, dva pojba pa pet dekel, dja se bila najmlajša. S starišami vred je nas devet bilau, depa moja mati je rano mrla, gda sem se ženila, ona je več nej bila z nami.«

- *Kelko vas je še zdaj?*

»Pišti, dja pa Margit v Kanadi, trdjé.«

- *Kelko je odišlo na tihinsko?*

»Samo Margit je odišla te, gda

vedo, kama de, kama prejde, djezik sem nej gučala, tak ka sem te bola doma ostala. Depa sprvoga je njej tó nej šlau baug vej kak dobro, najprvin so repo okapali. Potejm si je v špitali najšla delo, na

Z možaum na rojstnom dnevi

tam je že dosta lakejšo delo mejla kak vanej na njivi. Leko ka vanej v Kanadi je baukše šlau kak pri nas, depa tau, ka so nej mogli domau k družini, tau je zanje fejst žmetno bilau. Najprvin so v osemdeseti lejtaj prišli nazaj domau na Verico.«

- *V tašom malom rami, gde*

Od inda v gnešnji čas

PIRPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Reke od inda krajinam karakter davajo. Nej samo zatoga volo, ka lidam vodau davajo, gesti pa energijo tō. Z njimi se lidge identificejrajo, tekouča voda njim karakter dava. Nej samo lidam, cejlo krajino tō vōmini. Gnes nemo skrak kakše velke reke ojdli. Una se kak tenka črta vugiba zmes med brgami po ravnicaaj.

Sotla

Od kejc je svoje ménje dobila, se najbolje eške ne vej. Eni pravijo, ka aj bi že ménje za časa

Donat

Donačka gora je po svetom Donati ménje dobila. Na njoj cerkev stodji, po njem ime

Više krajine, na steraj Sotla prejk na Hrvaško teče, stara Donačka gora stodji. Kak bi skrb mejla na Sotlo, na lidi, na cejlo krajino

rimskoga imperija dobila. Mé-nje, iz steroga gnešnje nosi. Kak povejdano, neje gvüšno, depa dun poglednimo; Santula ali Suntola tō se je v tisti

nosi. Že od inda so lidge do nje raumali, se Donati molili, aj njivo zemlau varvle, ka toča njim vse vküper ne zmlati. Den sv. Donata je 6. avgust,

Tak je Rogatec inda vōgledo, tam nin kaulak 1650 aj bi tau bilau. Vidi se, ka dva grada više njega stodjita. Té na lejvi se Strmol zove, eške gnesden stodji. Od tistoga na brgej na srejdi je samo eške eno par stejn ostanolo

časaj zvala. Gvüšno, ka eške bola stara lüstva so nej ménje dala, depa prejk toga se je že prazgodovine doj vseu. Je pa Sotla od inda granica bila. Za časa Habsburške monarhije je granica zmejs med avstrijskim pa vogrskim talom po njoj šla. Gnesden na njoj granica med Slovenijo pa Hrvaško teče. Samo 90 km je duga, depa skauzi dve slovenskivi krajinu teče. Demo skrak Sotle ta gor, prauti njenomi toki, kak se tau pravi.

v tistom časi, gda vrejme ma šegau velki kvar po paulaj delati. Depa sveto mesto je tam nej s krščanstvom gratalo. Že za časa rimskoga imperija so lidge tam svojga boga sunca svetili. V tistom časi so jo po svojom velkom sodaki Mons Claudi zvali. Ja, sodaki, bojne, bitja nut v Donački gori živejo. V časi, gda so Törki po Evropi lejtali, so na njenom vrecki stražo držali. Doj z nje se trno daleč na vse kraje vidi. Tak so skrb meli, gda so divd-

je horde s Hrvaškoga prauti njim šli. Velki ogenj so zakürili, lidge so tau vidli pa so se leko kama skrili ali pa v kakšen grad vujšli. Gnes po njoj trno radi se turisti šetajo pa od domanjli lidi čüda legend leko čüjejo. Od toga tō, kak je stara cerkev dojz gorejla. Lidge najraj iz tržeca Rogatec na goro se napautijo.

Rogatec

Stodji na granici s Hrvaško. Na drugom kraji prejk Sotle je Hum na Sutli. Sutla reki Hrvati pravijo. Rogatec pisano zgodovino ma. Njegvi gospauje že od inda so više tržeca svoj grad meli. Dvej cerkvi so tō dali postaviti. Vse tau na brgaj više male doline, v steraj lidge živejo. V njoj že od »pamtiveka« lidge živejo. Od toga nam vse tisto pripovejda, ka so arheologi v zemli najšli. Prvo »ves« aj bi na tom mesti že Kelti meli.

Gda se iz Rogatca skrak Sotle tagor napautimo, do vesnic pridemo, ka rejsan zanimiva imena majo. Prvo takšo me-

te!« Gnes je sam vrek Boča za prausne lidi zaprejtli. Gori so telekmunikacijske inštalacije, vojska vse tau prejk ma.

Sotla tam spod Boča eške zmejs med bregami teče, više gor pa že bole po ravnom se manjasto vleče. Že od inda so skrak nje velke grabe kopali,

Sotla skauzi Zelenjek teče. Tau menje nam vse povej, kak krajina vōgleda pa ka ranč zavolo nje krajina zveškoga zelena oстане

v nji njeno vodau napelavali. Lidge so tak svoje »njive« z ribami naprajli. Rib je v Sotli vsigdar zavole bilau. Se je pa tam nin 50 lejt nazaj začnilo neka grdoga goditi. Kmetovge

Dolino Sotle pa ne namaka samo una. Skrak nje vnauge vretine mineralno pa toplo vodau davajo, Inda so takšo vodau lidge za vrastvo meli, v toplo vodej so si boleče noge namakali. Leko povejmo, ka cejla ta krajina na takšoj vodej stodji. Kak Boč tak Donačka gora takše vretine mata. In-

dašnja lüstva so skrak takši vretin svoja sveta mesta mela. Stari Rim je tau trno poštvü. Vejmo, uni so si prve toplice delali tam, gde je topla voda vōvrejla. Eno takšo mesto je gnešnja Rogaška Slatina, malo dale vō iz Rogatca. Njena najbolje poznana voda se po svetom Donati zove. Ja, Donat so njoj ménje dali. V svejti so štirge sveti lidge poznani, steri se Donat zovejo. Na tom mesti nej bi iskali, steri Donat je Gori pa vodej ménje »posaudu«. Gvüšno je tau, ke cejla naša pripovejst daleč nazaj sega. V gnešnji čas pa nas gospaud Turizem pripela. Vejmo, na mestaj z mineralno pa termalno vodau turizem na velke raste. Skrak naše reke Sotle je nikak ovak nej. Depa mi se na tom mesti stavimo pa Sotli pistimo, aj tadale po svoje teče. Aj tistim lidam svoje pripovejst dojdava, steri jo vejo poslušati. Leko od Törkov, od stari Keltov ali pa od maloga Josipa, steri se je skrak nje naganjo pa po tejm kak Tito po cejlom svejti poznani grato.

Tak pa Rogatec gnes vōgleda. Grad Strmol so rejsan dobro obnauvili, ovak bi se leko tak z njim zgodilo, kak je usoda tistoga drugoga na starom kejpi zaodila

nje vejs Podplat ma. Tadale gor so eške Podsreda pa Podčetrtek. Depa mi eške malo v Podplati ostanemo pa eške na eden viski breg staupimo. Boč zaprav več nej breg, njemi že tō gora pravijo. Un je gnako kak Donačka gora v zgodovini gnako funkcijo emo. Ognji na njegovom vrecki so na velke kričali: »Törki dejo, lidge bejži-

skrak nje so na svoja paule vse več pa več čemera začnili truasiti pa z njim šprickati. Dež je vse tau v njeno strugo (meder) nut prau. Ribe pa raki so na velke zginjavati začnili. Na srečo je lidi pamet srečala, gnes ribe znauva v njoj veselo plavajo.

Voda takša pa ovakša

Miki Roš

»TE JE TRBELO GAZDÜVATI«

Eržika Dančec, po dekliškom Nemet, po domanjom pa Babina, v Slovenski vesi trno lepe spomine ma na svoje stariše. Zdaj je nam pripovedjala o tejm, kak so bili oni delavni, flajnsi pa dobri starištje. Bar en tau prpovejsti vam napišemo.

-Eržika, s koj ste živali, ka vse ste delali doma v tvoji mlašeči pa mladi lejtaj?

»Navekša so moštji delat odli, žene so doma ostale z mlajši, z marov pa gazdijov. Moja mati je tō doma verivala, grūnta je dosta bilau, svinjē, v štala puno mare. Oče je pa

42 lejt v cinglence odo delat. Enoga brata mam, on je šest lejt mlajši kak dja. Oče je furt pravo, ka je žmetno delo djē s cūglom delati. Kak je sirauvi cidjau išo na mašina naprej, tak ga je dola brau pa na kurdli gora klau, ka je potistim v peč išo. Gda je pa doma bijo, te je pa materi pomago delati. Bilau, ka je v štrto vōra gorastano, ka je podojo, ka več krav bilau pa tē delat išo. Dej bi tau zdaj steri napravov?»

-Kak so mati s paverskim delom leko pomogli domanjogaso (blagajno)?

»Tri krave smo furt meli, ka smo mlejko dola davali pa svinjē vejn tū štiri, ka so tō odavali, no pa kokauši. Bitjē smo krmili na leto dva-tri, mati ji je krmila, ona je leko išla med nji, ka dosta bila v štali, njau so poznali. Tazagrajeno so je meli pa z lancom privezano. Mati je moško delo tō vse mogla naprajti, eštje šance pred ramom je kosila pa mejē dola čistila. Stera mlada bi zdaj kosila?»

-Kak ste krmili maro, kašired ste meli?

»V štala so meli eno kurito pa so v tisto bagundli, repo z mašinom dola semleli, bildje so zrezali, gda je šarotati trbelo, pa so tē tisto vtjūpzmejšali,

Eržika kak mlada dekla pauvraca reže za polaganja mašina za mlatiti

malo so posolili tō, aj njim bola žmano bau. Zazranka pa večer so krmili. Zazrankoma so najprvim v djasli s košarom notazosipali tau vtjūpzmejšano krmo pa tē smo leko dodjili, ka so te bole zmeroma bile krave. Slejdkar so pa tē senau dobile. Najoslejdijim so ji pa napajali, vsikšoj maraj kanto vodē. Pa večer ranč tō tak.»

-Ka pa vleta?

»Vleta, gda je že baugši cajt grato, smo krave na pašo gonili, zazrankoma, gda so spolagali pa pododjili, pa zadvečerek tō ranč tak. Mi smo na lanca mogli pasti, ka na sausedno njivo ali sunžat nej so smele eštje gora stau-piti nej. Samo ka je naša njiva bila, taum na krajma na vrtnici ali po mejeji smo pasli.»

-Kak ste meli skrb na higienom mlejka, sploj pa pri doladavanji?

»Mi smo posaba kanto meli za tau, ka smo najprvim vsikdar z mlačno vodauv vūmen dolazaprali, samo potistim smo vcuj vsēli s tisto kantov, kama smo dodjili. Potistim smo v kanglo, v steroj smo nesli doladavat, na cedili pa platni planice prejkprecedili mlejko.»

-Zvōjn mlejka, na koj ste nōjcali krave?

»Delali smo z njimi. Tū v Slovenski vesi je največ lūstvas kravi delalo, samo v par mejstaj so bili konji. Z gauštja smo drauvna drva, pūšline pa vse kaj domau zvozili, te smo štja nastalo tō grablali. Pa po njivaj so orali, z branov vlačili ali rede vōvlačili, gda smo sadili krumčē ali kukarco. Krmo, senau smo vozili, bilau je tak, ka se nam krma dolapočujnsila ali se pa vauz obrno. Tašnoga ipa, ali smo vse krmo dolaspraznili ali poma-

Stariša Feri Nemet pa mati Mancij, po dekliškom Dedič, s čerdjauv Eržikov pa sinaum Ferinom na njinom zlatom gostüvanji 2003. leta.

ni, malo prvin, kak je mlatitev bila, smo je domau zvozili pa v oslico sklali. Te je že bilau na konci vesi začno, drudji pa nin na srejsda vesi.»

-Kak sta delali žetvo?

»Z Gorenjoga Senika smo furt meli dva kosca pa bilē so ženstje tō, ka so prdjiške brale. Dja kak dekličina sam pauvrace redla, oče pa vtjūpvezo snaptje pa smo tē večer vtjūpznosili pa križe klali. Križi so en čas stali, ka je snaptje se-

Prvo prečiščavanje kaulak 1963. leta (z lejve strani Eržika Domjan, Eržika Nemet pa Marta Dončec)

ni, malo prvin, kak je mlatitev bila, smo je domau zvozili pa v oslico sklali. Te je že bilau na konci vesi začno, drudji pa nin na srejsda vesi.»

-Kak vam je bila zadruga na pomauč?

»Tak, ka so mlatili. Traktore so meli pa če stoj rama redo, so šaudar vozili, cidjeu s cinglenc ali če koma kaj drugo trbelo. No pa mlejko so tō oni prejkdamavali. Iz naše vesi so tō odli ta gora na Senik delat. Grūnt so tō prejkvzēli, ka so delali grūnt. Ka je tū po brgaj lagva zemla bila, tisto so pavri tadali, ka pa baugša bilau pa skrak, tisto so pa zdržali. Pa kak graubištja djē, taum so sploj dosta zemlé meli, dja kak mlada dekla sam tō maline (mane) odla sadit. Moštji so pa odli vrbdja sadit, gda je zraslo, so te dolazrezali pa košare pleli. Starejšo lūstvo, ka je notrastau-pilo v zadrugo, njim nika trbelo notra plačüvati, aj na stare dni penzijo leko dobi-jo. Odli so vtjūp grūnt delat.»

-Zvōjn mare pa drūdje stvariste skaus leta napuna

meli delo vanej na gazdiji.

»Dja, rano sprtolejt smo v gauštja drva spravljali vtjūp, te smo gnoj vōvozili, orali, sejali pa sadili. Te okapanje bilau, tū z vesi sta dve ženske bile, ka sta pomagale okapati. Kositi je trbelo, krmo vtjūp spravljati,

ni, malo prvin, kak je mlatitev bila, smo je domau zvozili pa v oslico sklali. Te je že bilau na konci vesi začno, drudji pa nin na srejsda vesi.»

-Kak vam je bila zadruga na pomauč?

»Tak, ka so mlatili. Traktore so meli pa če stoj rama redo, so šaudar vozili, cidjeu s cinglenc ali če koma kaj drugo trbelo. No pa mlejko so tō oni prejkdamavali. Iz naše vesi so tō odli ta gora na Senik delat. Grūnt so tō prejkvzēli, ka so delali grūnt. Ka je tū po brgaj lagva zemla bila, tisto so pavri tadali, ka pa baugša bilau pa skrak, tisto so pa zdržali. Pa kak graubištja djē, taum so sploj dosta zemlé meli, dja kak mlada dekla sam tō maline (mane) odla sadit. Moštji so pa odli vrbdja sadit, gda je zraslo, so te dolazrezali pa košare pleli. Starejšo lūstvo, ka je notrastau-pilo v zadrugo, njim nika trbelo notra plačüvati, aj na stare dni penzijo leko dobi-jo. Odli so vtjūp grūnt delat.»

-Zvōjn mare pa drūdje stvariste skaus leta napuna

ni, malo prvin, kak je mlatitev bila, smo je domau zvozili pa v oslico sklali. Te je že bilau na konci vesi začno, drudji pa nin na srejsda vesi.»

-Tāšoga rauma vejn ranč ne bilau, gde bi zvōjn grūnta nej meli maro ali svinjē?

»Nej, v Slovenski vesi gvūšno ka nej. Ka stari rami djesteu, vseposedik so glejvi pa štale. Tē trbelo gazdüvati, ka so s tistoga živali, nej so sir v bauto šli pa ranč nej bilau vse po bautaj. Sildje so doma pripauvali pa so na Dolenji Senik vozili v mlin, melo so pa nota pelali v Varaš v Filo pekarno. Na tjejen sam dvakart išla po krū pa je vōdržo, tisto je dober pa frišek domanjji krū bijo.»

-Kak si se vezala na stariše?

»Fejs, ka sam trno dobre stariše mejla. Eden na drūgoga smo leko računali, smo se vse zgūnčali, si zavūpali pa fejs radi meli. Moji starištje so trno dosta delali.»

(Kej na 1. strani: Stariša, mati Mancij pa oče Feri Nemet s svojimi vnuki- Andraž, Gabriella, Eva - doma pri držini Eržike.)

*Klara Fodor
kejpi: iz arhiva družine
Eržike Nemet*

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 27. MAJA
DO 2. JUNIJA**
PETEK, 27.05.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Ugriznimo znanost: Vode iz ledenikov, 10:30 TV-izložba, 10:50 Šef doma: Porabimo govedino iz juhe, 11:10 Danes dol, jutri gor, 11:40 TV-izložba, 12:00 Tarča, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Narejeno v Kjotu, 14:30 TV-izložba, 14:45 Prisluhljivo tišini, 15:00 TV-izložba, 15:15 Mostovi - Hidak, 15:55 Mili in Moli, risanka, 16:05 Bela in Sebastijan, risanka, 16:20 Infodrom, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta!: Zaplešimo! 17:50 Družina Jazbečjak, risanka, 18:05 Šef doma: Zdravi prigrizki, 18:25 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 V petek zvečer, 21:25 Na lepše, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Kinoteka: Berlinski zid na velikem platnu, 23:40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:05 Napovedujemo

PETEK, 27.05.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:00 Videotrak, 11:55 Dobro jutro, 14:35 V deželi herojev ali kam so šli vsi narodni heroji, 15:45 O živalih in ljudeh, 16:30 Na vrtu, 17:00 Migaj z nami, 17:45 Nina, koncert Nine Pušlar v Križankah, 19:00 V vrtincu ljubezni, 20:10 Bunkica, 22:00 Od kapitala do kapitala: Države v času NSK, 23:05 Beli trak, 1:35 Videonoč

SOBOTA, 28.05.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 11:20 TV-izložba, 11:45 Ah, ta leta!: Zaplešimo! 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 NaGlas! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:50 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej: Igor Paldauf, inovativni mladi kmet 2019, 14:40 Prisluhljivo tišini, 15:00 Ekipa Bled, 15:30 Rojaki, 15:55 Ambienti, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Sobotno popoldne, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:00 Joker, 21:00 Kaj dogaja? 21:30 Potovanje, 22:05 Poročila, Šport, Vreme, 22:35 Sedmi pečat: Zgodba o treh sestrah, 0:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 1:45 Napovedujemo

SOBOTA, 28.05.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Najboljše jutro, 8:00 Pričevalci: Marija Ahačič Pollak, pogovorna oddaja, 9:45 Nova dvajseta, 10:50 Avtomobilnost, 11:20 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, polfinale, evropsko prvenstvo, 12:00 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, evropsko prvenstvo, 13:20 Hokej: Polfinale, svetovno prvenstvo elitne skupine, 15:50 Trojanke, dr. Svetlana Slapšak, 17:10 Hokej: Polfinale, svetovno prvenstvo elitne skupine, 20:00 Na hladno, 21:40 Joker Out, 22:45 John in Yoko: Nad nama je samo nebo, 0:25 Videonoč

NEDELJA, 29.05.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:30 Nezmotljivi detektivi, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 V petek zvečer, 14:50 Na lepše, 15:30 Samo dobre stvari, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Nedeljsko popoldne, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Trigrad: Jošt, 21:00 Intervju, 22:00 Poročila, Šport, Vreme, 22:25 Prepovedano potovanje z Rozi, 23:55 Za lahko noč: Bravo orkester! A. I. Hačaturjan: Špartak, Simfonični orkester RTV Slovenija in En Shao, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik,

Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1:35 Napovedujemo

NEDELJA, 29.05.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 6:30 Duhovni utrip, 6:45 Ugriznimo znanost: Voda iz ledenikov, 7:10 We love Mozart; Irena Grafenauer, Mate Bekavac in Simfonični orkester RTV Slovenija, 8:50 Folklorna skupina ŽKUD Tine Rožanc: Iskanje, 9:00 Po Tihem oceanu s Samom Neillom: Iskanje Velike južne celine z ladjo Resolution, 10:00 Nova dvajseta, 10:50 Ambienti, 11:20 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, polfinale, evropsko prvenstvo, 12:00 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, evropsko prvenstvo, 13:10 Žogarija, 13:40 Šport in špas, 14:10 Hokej na ledu: Tekma za 3. mesto, svetovno prvenstvo elitne skupine, 17:00 Raj - neukročni planet: Patagonija - skrajni konec Zemlje, 18:00 Specialna enota Dunaj: Viteška čast, 19:10 Hokej: Finale, svetovno prvenstvo elitne skupine, 21:40 Žrebanje Lota, 21:45 Arena, 22:45 Tanek led, 23:40 Nedeljsko popoldne, 1:05 Kaj dogaja? 1:45 Videonoč

PONEDELJEK, 30.05.2022, I. spored TVS

6:25 Utrip, Zrcalo tedna, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Obzorja duha, 10:40 TV-izložba, 10:55 Šef doma: Zdravi prigrizki, 11:15 Danes dol, jutri gor, 11:40 TV-izložba, 12:00 Intervju, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Narejeno v Kjotu, 14:25 TV-izložba, 14:35 S-prehodi, 15:10 Dober dan, Koroška, 15:45 Studio Kriškraš: Spoznaj Amari, 16:10 Z kot Zofka, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:00 Šef doma: Zajtrki z jajci, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Informativna oddaja, 22:00 Odmevi, Šport, Umetnost igre, 23:15 Tartini 330 - Giuseppe Tartini: Koncert za violončelo (Stane Demšar, Komorni orkester RTV Ljubljana, dirigent Krno Cipci), 23:40 Festival Radovljica: Kvartet čembalov, 0:20 Mozaik sodobne glasbe: Elliott Carter na Festivalu Slowind 2011, 0:45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:05 Napovedujemo

PONEDELJEK, 30.05.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:10 Dobro jutro, 14:50 Prisluhljivo tišini, 15:20 Na lepše, 16:10 Ljudje in zemlja, 17:30 Sobotno popoldne, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Črna kronika, 21:00 Magnet, 21:05 Po Tihem oceanu s Samom Neillom: Iskanje Velike južne celine z ladjo Resolution, 22:10 Podjetno naprej, 22:40 Stopnice, 23:00 Uvajanje, 23:30 Videonoč

TOREK, 31.05.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Umetnost igre, 10:35 TV-izložba, 10:50 Šef doma: Zajtrki z jajci, 11:15 Danes dol, jutri gor, 11:45 TV-izložba, 12:00 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Narejeno v Kjotu, 13:55 Sveta gora Fudži, kraj čašenja in vir navdiha, 14:30 Duhovni utrip, 14:45 TV-izložba, 15:00 Kanape/Kanapé, 15:35 Nezmotljivi detektivi, 15:50 Skoraj nikoli, 16:20 Kapucar, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Slovenski magazin, 17:50 Niki Vrum, risanka, 18:00 Šef doma, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Vsa bitja, majhna in velika, 20:55 Jugoslovanske tajne službe, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Pričevalci: Zakonca Pregelj, 0:20 Dnevnik Slo-

vencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

TOREK, 31.05.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:10 Videotrak, 12:20 Dobro jutro, 15:15 Tisti, ki je zgradil šolo: Portret učitelja, etnologa in politika, 16:30 Avtomobilnost, 17:15 Joker, kviz, 18:15 Kaj dogaja? 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Koda, 21:00 Magnet, 21:15 Plavaj po moško, 23:15 NaGlas! 23:45 Videonoč

SREDA, 01.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Slovenski magazin, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma: Hitre testenine, 11:10 Danes dol, jutri gor, 11:40 TV-izložba, 12:00 Informativna oddaja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kraljica Elizabeta II., 14:20 Osmi dan, 14:50 Rojaki, 15:15 Mostovi - Hidak, 15:50 Male sive celice, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Literarno-vertikalno: Iskanje in uporništvo, 17:50 Bela in Sebastijan, risanka, 18:00 Šef doma: Riba v škrcniclju, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: 1982, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Panoptikum, 23:40 Literarno-vertikalno: Iskanje in uporništvo, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

SREDA, 01.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:15 Videotrak, 11:30 Kanape - Kanapé, 12:00 Dobro jutro, 15:00 Festival Godibodi 2015: Letni vrt Skupnosti Italjanov, Koper, 16:20 Ambienti, 17:15 Nedeljsko popoldne, 18:45 V vrtincu ljubezni, 19:45 Žrebanje Lota, 19:55 Panorama, 20:40 Zdravje, 21:00 Magnet, 21:15 Hauser: Sami, skupaj - Slapovi Krke, 21:40 Dovršeni zvok, umetnost izdelovalcev lokov, 22:15 Ustvarjalka vladarjev, 0:05 Videonoč

ČETRTEK, 02.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 07:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Literarno-vertikalno: Iskanje in uporništvo, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma: Riba v škrcniclju, 11:10 Danes dol, jutri gor, 11:45 TV-izložba, 12:00 Arena, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Elizabeta, nepremagljiva kraljica, 14:20 TV-izložba, 14:35 Slovenski utrinki, 15:05 Težišče - Súlypont, 15:35 TV-izložba, 15:55 Mulčki, risanka, 16:00 Urbani športi, 16:15 Leon in Jan: Mlada kmetovalca, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:00 Šef doma: Lososov file z limoninim maslom, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tarča, 20:55 Raj - neukročni planet: Aljaska - poslednja ameriška divjina, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Osmi dan, 23:15 Dediščina Evrope: Leteča Holandca, 0:20 Ugriznimo znanost: Mikroplastika v našem telesu, 0:50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:10 Napovedujemo

ČETRTEK, 02.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:10 Dobro jutro, 15:05 Panoptikum, 16:15 Saša Vuga: Čuječi opominjevalec, 17:25 V petek zvečer, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Tehnologija in znanost, 21:00 Magnet, 21:10 Avtomobilnost, 21:40 Ambienti, 22:15 R. Wagner-M. Šparemblek: Siegfriedova idila, balet, 22:50 Slovenska jazz scena: Hunski hrbti (Big band RTV Slovenija in Milko Lazar), 23:40 Videonoč

VABILO

Zveza Slovencev na Madžarskem in

Občina Verica-Ritkarovci

vas vabita na

PORABSKI DAN,

ki bo v soboto, 11. junija 2022,

na dvorišču kulturnega doma

na Verici-Ritkarovcih.

Program:

13.30 Slovenska maša v šotoru

14.30 Slavnostna predaja lže s pečjav.

15.00 Kulturni program s podelitvijo priznanja »Za Porabje«.

Nastopili bodo:

- otroška FS DOŠ Števanovci

- FS ZSM Gornji Senik

- pevska skupina Seniške sinice ZSM

- FS Cerkvjenjak

16.00 Pogostitev za povabljenе goste

17.00-22.00 koncert z ansamblom MODRIJANI

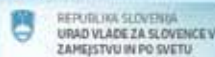
Avtobus bo peljal z Gornjega Senika ob 12.00 uri (Gornji Senik - Dolnji Senik – Sakalovci - Slovenska ves – Monošter (avtobosna čakalnica pri OTP) - Števanovci – Verica), zvečer ob 19.00 uri nazaj.

Vabimo vas, da se nam pridružite in skupaj preživimo prijeten dan.

Organizatorja:

Podporniki:

Jskd

PRIJAVITE SE LAHKO DO 2. junija 2022

NA GORNJEM SENIKU

- Alojz Hanžek:
06-20-381-9268, 06-94-434-160

NA DOLNJEM SENIKU

- Melinda Čato-Ropoš:
06-30-394-7275

V SAKALOVCIH

- Lilla Fasching:
06-30-329-8464

V SLOVENSKI VESI in MONOŠTRU

- Klara Fodor:
06-30-396-5381

V ŠTEVANOVCIH in NA VERICI-RITKAROVCIH

- Ema Karba: 06-30-502-4519

V ANDOVCIH

- Karel Holec: 06-20-255-7895

V MOSONMAGYARÓVÁRU

- Laci Brasits: 06-30-994-4407

V SOMBOTELU

- ZSM: 06-94-380-208

V BUDIMPEŠTI

- Agota Kallay: 06-70-903-5465

NA ZVEZI SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

- 06-94-380-208, 06-94-552-596

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobot; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Pod Srebrnim brejgom ...

... se znauva vrajža politična župa kūja. Tomi se že leko krave smedjejo, ka vse se godi. Depa pomalek demo, ka se nam kaj gor ne osmodi. Že smo pisali, ka na volitvaj se je na vrek vcejlak nauva politična partija s svojimi partnerami zdignola. Uni zdaj po nauvom v parlamenti prejnjo rejč majo. Depa stari ministri pa njivi premier eške tadale na svoji staucaj sedijo. Do sedeli, dokejč nauvi naprej ne pridejo. Depa ranč stari s svojim šefom so tau vrajžo, vonječo župo kūjati začnili. Nauve pa nauve zakone so naprej prinesli, nauve pa nauve regule, samo aj eške duže na svoji staucaj ostanejo. Če bole po domanje povejmo, nin so eno bremzo (fék) najšli, ka zdaj tej nauvi svoji ministrov ne morejo gor postaviti. Komi tau kaj pomaga, se stoj leko pita? Gvüšno, ka nikomi, depa nisternim je žmetno oditi, gda bi trbelo. Zdaj vse vküper tak vögle-da, kak bi volitve sploj nej trbelo meti. Eške več, nut so dali, aj do referendumu pride. Té aj bi povedo, če nauvi ministri sploj z delom leko začnejo. Vse vküper leko se ta do jeseni potegne, uni pa do tadale svoje lidi na funkcije postavlali. Ja, stari neškejo kormanj samo tak prejkpistiti.

Kormanj pa de Aleksander Jevšek vöminiu. Možakar je že veselo v penziji biu. Depa kak policaj je eške mladi v penzijo prišo. Pa je začno kandidatejati malo tü malo pa tam, na konci je žüpan varaša Murska Sobot grato. Jevšek je študejrani človek, kak policaj je najveške funkcije emo. Po nauvom ga je eške vekša migati začnili. Zaprav, njegva stranka ga je pauzvala, aj minister za kohezijo in evropske zadeve grata. Kelko je poznano, tak se tau ma zgoditi. Dvej visiki funkciji pa človek v Sloveniji nagnauk ne smej meti. Kak minister grata, več ne more žüpan biti. Vej pa na jesen tak občinske volitve baudejo v Sloveniji. Pri tejm se lidge spitavajo, kelko obečanj se nede spunilo, zato ka vekša funkcija baukši dijš ma. Pa se čüje tau tö: če smo človeka izvolili, naj do kraja svoje delo obredi pa po tejm aj se v Ljubljano seli. Depa žmetno je pri vsejm tejm zavole mauder biti. Eno so aptetiti glavašov, drugo pa je tau, ka si prausni lidge žejejo.

Želeli so si mladi filmski delavci iz Ljutomera, ka bi svoj festival meli. Že dugo nazaj, skur dvajsti lejt de od toga, ka so prvoga rej-

san napravjli. So ga na noge postavili. Zove se po Karoli Grossmani, steri je prvi v Sloveniji film naredo. Zaprav se cejla manifestacija zove Grossmanov festival fantastičnoga filma. Že lejta šegau majo, ka kakšnoga režisera ali igralca pozovejo, steri takše filme dela. Na velko veseldje vsej simpatizerov tau leto v Ljutomer Robert Englund pa Jack Sholder prideta. Prvi je igralec, ka je legendarnoga Freddyja Kruegera špilo, drugi ga je režejro. Od filma Mora v ulici brestov-A Nightmare on Elm street pripovejdamo. Po tom kejpi je film najbole poznani:

Miki Roš